

İSTİSMARIN İÇ YÜZÜ

Türkiye'de çocuk istismarında yaşananlar akıl alır gibi değil. Açıklanan raporlarla ve gün yüzüne çıkan vakalarda durumun ciddiyeti ve vahameti gözler önüne seriliyor. İstismarı uygulayanı sokaktaki yabancıda aramayın o yakınınızda olabilir.

Röportajda konuyu en ince ayrıntısına kadar Klinik Psikolog Sevim Nadir ile konuştuk. Psikolog Sevim Nadir gözle görülmeyenlere, fark edilmeyenlere dikkat çekti. Ailelere çocuklarını cinsel istismardan nasıl koruyacaklarını, ailenin neler yapması gerektiğini anlattı.

Çocuk istismarı nedir?
Çocuk istismarı denince çocuk ve gençlerin ihmal edilmesi, ilgisiz bırakılması, özen gösterilmemesinden bahsediyoruz. Çocuk istismarı dediğimizde aslında aile ve devletin çocuk ve ergenleri koruyamadığı bir sistemi bahsediyoruz. Çocuk istismarı sadece ailenin sorumluluğunda değil devletin de sorumluluğunda. Devletin aileleri bilgilendirmek üzerine çalışmalar yapması gerekiyor. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı konuya ilgili ciddi çalışmalar yapıyorlar. Dikkat edilmesi gereken şey doğumdan itibaren çocuğun barınması, beslenmesi, sağlığının korunması gibi duygusal, fiziksel anlamda sağlanmasıdır. Çocuk istismarı çocuk ve ergenler için yapılması gerekenlerin yapılmaması çocuk istismarı ve çocuk ihmalidir. İstismara 4 açıdan bakmalıyız. Fiziksel, duygusal, cinsel ve ihmalkarlık istismarı. İstismar sadece cinsel anlamda değildir. Temel ihtiyaçların giderilmemesi de çocuk istismarına girer. Çünkü çocuğun gelecekteki yaşamını olumsuz etkiler.

Cinsel istismar nedir?
Cinsel istismar; fiziksel, entelektüel veya duygusal anlamda gelişimini tamamlamamış bir çocuk ya da ergen kendi nzası olmadan cinsel temaslara veya cinsel etkinliklere katılmak zorunda bırakılmasıdır. Dünyada bu oran yüzde 7, Türkiye'de ise yüzde 9 oranında. Türkiye'de istismara uğrayan çocukların yüzde 70'ini kız çocuğu oluştururken yüzde 30'unu erkek çocukları oluşturuyor. En fazla cinsel istismara 3 ile 5 yaşlarında uğruyorlar. Çocuğun kendini ifade edemediği yaşlar.

Son vakalarda gördük ki istismarı yapan çocuğun yakınından birileri. Kim bu istismarı uygulayanlar?
Dışarıdaki insanlardan korkuyoruz ama 3 ile 5 yaş aralığı çocukları dışarıdan değiller ki. Çocuklar en fazla istismara aile içinde yakın akrabalar ve tanıdıklar tarafından uğruyor. Genellikle evli çocuklu kişiler tarafından yapılıyor. 3 ile 5 arasındaki çocuk dışarıda olmaz. En çok güvendiğimiz insanlar istismarı en çok uygulayan insanlar oluyor. Dışarıdaki herkesi korkutucu görerek çocukları kendine güvenmeyen bireyler olarak yetiştirilmesine sebep olur. Bunun ayarını çok iyi yapmak gerekir. Herkesten korkmak değil, kendini nasıl koruyacağını anlatmak gerekir. Taciz birden bire olmaz. Yavaş yavaş doz artırılır.

Aileler buna nasıl anlayacak?
Çocuğumuzun bunu bize anlatabilir.

3-5 yaşındaki çocuk bunu nasıl anlatacak?

Mutlaka davranışlarıyla anlatır. 3 yaşındaki çocuk dahi başına gelenin normal olmadığını bilir. Uyku problemi yaşar. Kabus görmeye başlar. Cinsellikle ilgili konulara ilgi gösterir. 'Benim başıma ne geldi'yi merak eder. Ya da tam tersi kaçır. Cinsellikle ilgili sorular sorar ya da cinsellikle ilgili en ufak bir şey uymak istemez ve kaçır. Depresyon belirtileri başlar. İçer kapanıklık, aşırı uyku, ilgisizlik. Aile fertlerinden uzaklaşma başlar. Normalin dışında yaramazlık yapma. Birden bire yaramazlık yapmaya başlarsa çocuk 'imdat benimle ilgilenin' demek istiyor. Yapıldığı resimlerde veya oynadığı oyunlarda cinselliği ifade eden çizimler yapar ya da oyunlar oynar. Anormal bir saldırı-ganlık gösterir.

Daha önce yabancı birinin sevmek için saçına dokunmasına tepki vermeyen çocuk birtan yabancılar karşı dokunulmaya tepki verir. Parmak emme, tınak yeme dikkat çekmelidir.

Yeni çocuk kendini suçlu hisseder Çocukler yaşadığı olaydan suçluluk duymaz. Çocuk ailenin olaya verdiği tepkiden dolayı suçlu hisseder. Olay ortaya çıktığı anda aile fertlerinin göstereceği tepki çok önemli. Aile tepkisini tahmin eden çocuklar söylemekten çekinir.

Tam bu noktada istismar aile tarafından öğrenildiğinde anne-baba, çocuğa nasıl yaklaşmalı?

Anne babanın çocuğa güveni dayalı bir ilişki olması. Çocuk anlatıldığında çocuğa büyük tepkiler vermeden, korkutmadan ve suçlamadan yaklaşmalı. Çocuğu iyice dinlemeli. 'Bu başına geldi ama ben senin yanındayım. Bununla ilgili çözümü bulabiliriz' diyerek güven ortamı oluşturulmalı. Özellikle annelere iş düşüyor. Çocuğumuzun davranışlarını takip etmek, dışarıdan gözlemlemeli. Kiminin yanında, nerede ve hangi

ortamlarda rahatsız oluyor buna bakmalı. **İstismarcının yaş aralığı var mı?**
Yaş aralığı yok. Şu yaş aralığından kendimizi sıkıntı çağırmı diye bir şey yok. **İstismara uğrayan çocuğun hayatı nasıl etkilenir?**
Küçük çocukları psikiyatrin taniya götürdüğünüzde bir tepki vermeyebilir. En az tepki veren çocuklar gelecekte en fazla tepkiye maruz kalırlar. Onlar o kadar içlerine atmışlardır ki gelecekte en büyük sorunları onlar yaşarlar. **İstismara uğrayan çocuğu nasıl anlarsız?**

dınar ve savrurlar. Aşırı yeme problemi ortaya çıkar. İdrar ve dışkı kaçırırlar çünkü bunu dışarıya atmak isterler. Çocuk durup dururken biri bana şunu yaptı demez. Bu dediklerine kulak vermemiz gerekiyor. Yaygaraya vermeden bunu takip edilmesi ve gereken uyarıları yapması gerekir. **İstismar uygulayan kişiyi tedavi etmek mümkün mü?**
İstismar uygulayan kişilere de yüzde 60 ile yüzde 90'ında çocukluklarında istismara uyguladıkları tespit edilmiş. Terapiye alınmaları fayda sağlayacaktır. Ama toplumun bunu kabul etmesi çok kolay değil. İstismar uygulayan kişinin değeri olduktan sonra bizim toplumu-

muzda yaşaması çok olağan değil. Bu bir hastalık olarak değil sapıklık olarak görülüyor. Toplumdan dışlamak doğru değil. Elbette çocuklarımız koruyacağız ama bu kişileri de tedavilerini ederek topluma kazandırılması gerekiyor. **Kimyasal tedavi çözüm mü?**
Uzmanlar tarafından tartışılması gereken bir konu. Zihinsel anlamda kişiyi tedavi etmedikçe o dürtüsünü durdurmak istismarı durduramayabilir. O dürtüsü eksik olan kişi farklı bir saldırıya dönüştürebilir. Uzun bir terapi süreci gerekiyor. **Hastalık mıdır?**
Daha önce istismara uğramış bir kişinin bunu

kendinden almak için uyguladığı istismar bir hastalıktır. Bilişsel açıdan hastalık olsa da topluma göre sapıklıktır.

İstismar uygulayan kişilerin nasıl tanınır?

Genellikle içe kapanık ve çekin-gendirler. Hatta birçoğu evli ve çocuklu olabilir. Tam bir aile hayatı yaşayamazlar. Çocukluğunda birçoğu istismara uğramış kişiler olabilir. Örneğin; anne çalışıyordu baba madde bağımlısı olduğu için çalışmıyordu evdedir. Evdeki kız çocuğu evin kadını konumuna geçiyor bazen. Bir müddet sonra evdeki kız evin kadın olarak görmeye başlar. En dikkat edilmesi gereken konu ihmalkarlık. İstismarın en önemli noktalarından biridir ihmali. İhmali edilen çocuk daha çok istismara uğrar. Çünkü onlar birilerine ihtiyaç duyarlar. Sağlıklı cinsel hayatları olmuyor. Duygusal açıdan sürekli bir depresyon hali, öfkeli ve saldırgan

Baran ÖZGÜN

Çözümün yoksunu, ilişki kurmakta zorluk, aileye karşı öfke. Bedensel hastalıklara daha yakın olurlar. Kendini kötü ve pis hisseden çocuk kendini hasta hisseder. Psikolojik hissetme durumudur. Beyin sevgiyle gelir. Bundan yoksun olan çocuk kendini kapalı ve gelişimi engeller. Unutkanlık yaşar. Kötü anıyı silmek isteyen beyin unutmak ister. Dürtü kontrolü sağlayamaz. Daha sıkılır.

oluyorlar. Kişilik bozukluğu, temizlik hastalığı. **Çocuğumuz cinsel istismardan nasıl korunmalı?**

Çocuğa vücudumuzu anlatmalıyız. Özel bölgeleri nereler olduğunu bular anlatılmak. Özel bölgelere kendisinden başka kimse dokunamaz diye öğretmeliyiz. Belli bir yaşa kadar annenin dokunabileceğini baskalarının dokunmasına izin verilmeyeceğini anlatmalıyız. Çocuğu korkutmadan, 'Bedensiz özeleir Ben de dokunuyordum sen de dokundurman lazım. Bu senin bedeni' duygusu verilmeli.

Çocuk nasıl sevilmeli?
İsmardan, sıkıttırmadan, boğmadan sevmeliyiz. Sıkıştırarak sevdüğümüzde bu sıkıştırmanın normal olduğunu düşünerek birisi olan sıkıştırıldığında normal zannedebilirler. Çocuk sevgiyi ayırt edemiyor. Hipokamustan, ayaktaki tokunu istemeden sevmek. Çocuğumuzun be-tran olduğunu, nasıl kendimiz hissettiğimiz sevmiştik orunda hissettiğimizden istismardan sevmesini gerektiriyor kendimizi ve çocuğa anlatmalıyız. Toplam olarak bunu öğrenmemiz gerekiyor. Baskı-lansız çocukları sevmek bir be senin seveceğin. Çok sevmek hipokamustan değil.